

Орчонъ — Д.Р. Стефан Козлев

Рила
когато ѝ проговорих

ОРИОНЪ

**РИЛА,
КОГАТО ПРОГОВОРИ**

(ВПЕЧАТЛЕНИЯ И РАЗМИШЛЕНИЯ)

СЕВЛИЕВО — 1938 Г.

За тия, които се съмняватъ — доказателство.

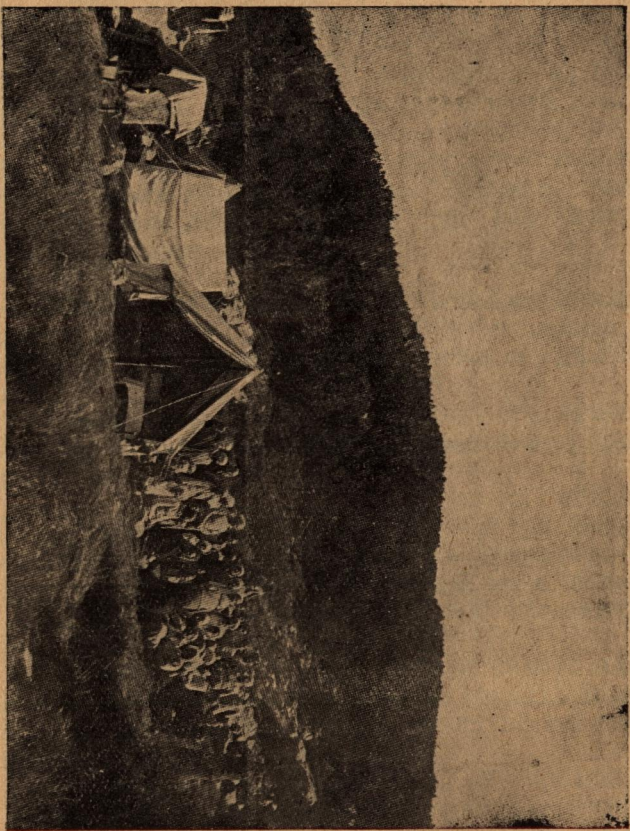
За тия, които сж намърили — утвърждение.

За тия, които върватъ — упование.

За тия, които търсятъ — малъкъ лжчъ върху Пжтя.

За тия, които живѣятъ — малка радостъ, която имъ дължа.

Нека усмивката на Рила, еднакво благосклонна, пребжде надъ всички братя на Родната земя.

Беседа на Рила :

КОГАТО РИЛА ПРОГОВОРИ

Презъ годинитѣ, когато съмъ ходилъ на Рила, съмъ чувствалъ после, презъ останалитѣ дни на годината, една особена пълнота — нѣкаква необяснима, непонятна, при това дълготрайна радостъ. То не е било нѣщо конкретно, оформено, ясно, което би могло да се назове съ едно находяще се въ всѣки речникъ име.

Не.

Нѣкакво непредаваемо вдъхновение, нѣкаква тиха необикновена радостъ, като че се събира на дѣното на душата и образува нейната дълбока основа.

Сѣкашъ самитѣ езерни води се просмукватъ въ нея и ѝ доставляватъ живителна влага за презъ цѣлата година.

И не че следващитѣ дни, като по нѣкаква магия, ставаха по-безоблачни, нито че рждетѣ на Сждбата биваха по-меки. Напротивъ: животътъ си е текалъ по своя умѣренъ ритъмъ и ми е носилъ на свой редъ и препятствия, и разочарования, и болки.

Струвало ми се е само, като, че самата платформа, върху която сж се развивали тѣхнитѣ драми, е била по-висока, по-възвишена, по-одухотворена и затова — по-леко поносима.

Тая година както винаги, Рила ме прие само за нѣколко дни: малко, за да не мога да ѝ се преситя, и достатъчно, за да си взема необходимата за презъ годината дажба.

И кой знае защо стори ми се, че съм нѣкакси длъженъ да сподѣля тая радостъ и съ други приятели, по-близки или по-далечни.

Може би, защото земята никога не е страдала отъ излишекъ на радостъ.

СКАКАВИЦА

Равниятъ отъ начало пжть стана отведнѣжъ стрѣменъ.

Погледътъ вече не можеше нищо да прозре презъ стволуетѣ на огромнитѣ борове — нито къмъ Говедарци, нито къмъ Рупитѣ. Той не можеше да се откъсне отъ земята.

Пжтеката ставаше тѣсна и стрѣмна.

Като правеше чести почти вертикални извивки, тя сѣкашъ се стрѣмѣше изведнажъ да се врѣже въ сърдцето на планината.

И все пакъ — азъ се радвахъ.

Тежкитѣ стѣпки, съ които превземахме всѣки вертикаленъ сантиметъръ, ми се струваха леки и приятни.

Даже препълнената раница на гърба ми се стори отведнажъ сѣкашъ лишена отъ тежестъта си.

Такова нѣщо е радостъта предъ близката хижа.

Планината започна да ечи по-силно, като зала гдето свири мощенъ органъ.

Презъ зеленитѣ клони на дърветата се прозираше къдравата сребърна лента на водопада Скакавица.

Азъ знаехъ: тамъ, въ неговото подножие, е дълго жадуваната почивка: изтичаща отъ сърцето

на преспата чешма, пламтящъ огънь, топла вода, удобна маса, любезно посрещане, закуска.

Тамъ ще мога да снема раницата отъ мокрия гръбъ, да си почина и да се нахраня.

Ако Рила се нѣщо разсърди, ако облацитѣ се опитатъ да откраднатъ шапката ми, ако водата би направила опитъ да се спусне на потоци отъ врата къмъ петитѣ, зная, хижа Скакавица би имала за мене и друго значение.

Цапацитѣ капки по тенекиения покривъ на хижата не веднажъ сж ми разказвали за истинската цена на топлото огнище всрѣдъ планината, както и за значението на планинското хижестроителство.

Съ тия мисли азъ сложихъ раницата на масата, измихъ зачервеното си лице на чешмата, обърнахъ гръбъ къмъ грейналото слънце, пихъ чай и се чувствувахъ нѣщо повечко отъ царь.

УСМИВКАТА НА РИЛА

Щомъ прехвърлишъ гънката на боровата гора, която се разтила отъ хижата Скакавица нагоре, предъ очитѣ ти се разтила другъ свѣтъ.

Дърветата не ограничаватъ погледа, и просторътъ се разгъва предъ очитѣ съ всичкото си величие: стотици километри дълбочина, хиляди метри височина, купчина замъглена зеленина — далечни девствени борови гори — синьо, като измито мънисто, небе всрѣдъ надиплени бѣли тантели.

Чувствуващъ нѣкакво смущение и не знаещъ, отъ кжде идва: нѣма никой около тебе и раницата ти не е станала нито грамъ по-лека.

Обръщашъ се и търсишъ да проумѣешъ: какво е тукъ особеното, което приковава, като съ силата на страненъ магнитъ, твоето внимание?

И едва разбирашъ: огненитѣ погледи на огромни цвѣтове, нацвѣтели между тучната зеленина, те гледатъ като живи отъ всѣко кѣтче на просторната ливада.

Тамъ долу, отгдето идвашъ, жежкото лѣто е вече пригорило зеленината и отдавна вече цвѣтята

Изгрѣвъ отъ Рила

не смѣятъ да те погледнатъ. Полето отдавна е превърнато въ изгорѣла, жълто-кафява пустиня.

И само нѣколко часа подемъ нагоре: просторна ливада, тучна зеленина, засмѣни цвѣтя.

Ти сѣдашъ на удобенъ камъкъ край пжтеката, опирашъ гърбъ о раницата и съ пълни гърди поемашъ сладкото опиянение, което се носи около тебе.

Ти чувствувашъ, какъ олекналата ти глава не мисли нищо, какъ успокоеното сърдце прехвърля презъ пръсти една цъвнала като засмѣно планинско цвѣте радостъ, каквато ти отдавна не си преживѣвалъ.

РИЛСКИЯТЪ ЛАГЕРЪ ОТЪ ДАЛЕЧЕ

По Коледа има снѣгъ на всѣкъде. Тогава никой не говори за него.

Но снѣжната прѣспа надъ челото на китната ливада презъ августъ е интересна гледка, която пълни сърдцето на туриста съ добре осъзнавана гордостъ.

Той рови съ ржката си мократа пазва на прѣспата и не знае, какво име да туря на сложнитѣ чувства, които го обвзематъ.

И ето, тамъ около второто езеро, изостанали множество снѣжни прѣспи. Забравени отъ слънцето снѣжни купчини, бѣлнали се самодоволно срещу августовското слънце.

— Ето го и лагерътъ на Братството, прекъсва мълчаливото ви съзерцание водачътъ на натоварения конь. Следъ единъ часъ и ние сме при тѣхъ, допълва той, съвсемъ повѣрително.

Сега е съвършено ясно и за васъ, че бѣлитѣ петна около езерото не сж изостанали снѣжни прѣспи, а разхвърляни по цѣлата му околностъ палатки.

Вие вече самъ добре различавате тѣхната тригълна форма, както и сгушеното всрѣдъ зеленото море здание отъ неизгладени камъни. Отъ цѣлия

му покривъ излиза димъ, като отъ нѣкаква фабрика.

Нѣкои палатки сж долепили основитѣ си до самата повърхностъ на езерото.

Други събрани на групички по три, четири, сж се оградилъ въ зеленината на клека като бѣли цвѣтове въ свежа градина.

Трети се покачили по плещитѣ на зеления хребетъ, до самия му грѣбнакъ, навѣрао за да стигнатъ по лесно косматитѣ снаги на влачачитѣ се по върховетѣ облаци.

Може би не много удобенъ, не съвсемъ модеренъ, лагерътъ все пакъ е за сега най-подходящето мѣсто за тия, които сж ршили да се радватъ на красотата на Рила.

И които обичатъ да се вслушватъ въ шепота на нейната душа.

МОЯТА ПАЛАТКА

Едва бѣше чукнато последното колче, ѣдва бѣше копната последната копка на улея подъ полата на палатката, когато започна дѣждътъ.

Отначало съвсемъ невинно поросяване: нѣколко леки капки, които безшумно кацваха по камънитѣ и по листата на тревата.

После — по едри и по дрѣзки. Всѣка отъ тѣхъ бѣше вѣоржжена съ воля личностъ, която цѣлуваше съ влажни устни бузата или, презъ ризата, настойчиво търсеше самата кожа.

И следъ това всичко се обѣрка.

Облакътъ се смѣси съ мъглата и дѣждовнитѣ

капки се самозараждаха въ самия въздухъ, подъ носа ми.

Какво ставаше по вече — не зная: оставихъ палатката да се разправя съ дъжда.

Азъ се сгушихъ въ дъното ѝ и равнодушно наблюдавахъ яростта на водната стихия.

Ударитѣ на отдѣлнитѣ капки се смѣсваха въ общо бучене.

Отъ него се отчиташе само тънкото гласче на дветѣ ручейчета отъ срѣдата на покрива, отъ дветѣ ѝ страни. Тѣ шумно се спущаха по стрѣхата и се изливаха въ страничнитѣ вади, превърнати въ сжщински бѣбриви поточета.

И нима наистина, при тая стихия, палатката не пропуска нито капка?

Оглеждамъ се, пипамъ ризата си на гърба и се увѣрявамъ, че наистина съмъ сухъ.

Но — една малка изневѣра: Една едра капка се провисна отъ покрива и падна върху пода.

Послѣ втора, трета, пета, десета. Единични, голѣми колкото лешникъ капки се нижеха до леглото ми, нѣколко десетки, ядосани, като оси, капки.

И докато се чудѣхъ отъ кжде идатъ, още повече се зачудихъ, когато спрѣха. Дъждътъ все още плискаше.

Духна вѣтъръ. Остъръ планински вѣтъръ, който нѣмаше нито име, нито посока, духаше отъ северъ, отъ западъ, отъ истокъ, отъ всѣкжде.

Започна се истинска борба между него и моята палатка, която азъ трѣбваше да наблюдавамъ мълчаливо отъ моя жгълъ.

Хитрецътъ се приструваше на укротенъ и дружелюбенъ, докато провреше лапитѣ си презъ междинитѣ на вратата или презъ политѣ на палатката

и нахлуеше вътре. Следъ това изведнѣжъ надуваше гърди, напръгаше грѣбъ и се опитваше да изскубне и палатка, и въжета, и колове. Поспираше за малко, поенаше си дѣхъ, събираше пресни сили и се нахвърляше отново въ бѣсна атака.

Загърнатъ въ одеалото си, азъ следѣхъ мълчаливо борбата имъ и трѣпнѣхъ.

Палатката се надуваше, задѣхваше отъ напрежение, прѣхтеше съ надутитѣ си до прѣсване бузи, плѣскаше съ политѣ си, опираше довѣрчиво дланитѣ си о въжетата и сѣкашъ съ още по-голямъ упорство вкопаваше ноктитѣ си въ земята.

Следъ това, каио мина напорѣтъ, тя се надвеси надъ главата ми като замисленото лице на моята майка и ми шепнеше:

— Не бой се! Азъ все пакъ съмъ здрава и читава! И докато моята прегръдка е надъ тебе, ти можешъ спокойно да спишъ и да сънувашъ сладки сънища.

Така ми шепнеше тя и азъ наистина сладко заспахъ.

И я сънувахъ самата нея — гиздава моя по-сестрима, която ме люлѣе въ златна люлка и ми шепне приказки за планински змейове, за пещери, гдето тѣ се криятъ, за царски дѣщери, въ които се влюбватъ, за братята имъ, които пазятъ сестритѣ си отъ похищения и за сестри, които размахватъ копринени ветрила надъ спящитѣ си братя.

КЛЕКЪТЪ

Когато видѣхъ първата панорама на Рила отъ далечината, окото ми неволно се спря на островитѣ отъ тъмна зеленина. Това не приличаше на гора: въ зелената маса не се отдѣляше нито една корона на дърво. Не бѣше и трѣва: зеленината бѣше тъмна, като че бѣше попила синина отъ самото небе.

То бѣше клекътъ.

Веднѣжъ пѣтувахъ отъ Попова шапка, презъ Соколецъ къмъ Радуилъ и трѣбваше да си пробивамъ пѣтъ съ лакти между лепкавитѣ клони на гжстата клекова гора. Слънцето засѣдаше, пжтеката едва личеше предъ мене, а ми предстоеше още дълъгъ пѣтъ. И трѣбваше да преживѣя въ въображението си една нощувка всрѣдъ тъмнозеления океанъ, напоенъ съ терпентинова миризма, за да започна искрено да уважавамъ тоя кривокракъ братовчедъ на бора.

Но следъ това, което преживѣхъ веднѣжъ, трѣбваше да започна да го боготворя.

Дълга редица приятели пълзѣха мълчаливо къмъ височината: огромна стоножка, разтегната на нѣколко стотинъ метра по лжкатушната пжтека.

Заваля дъждъ.

Прокапаха отначало единични едри капки, които шибаха бузата като корави плесници. После по-често и по-често.

Едва смогнахъ да сваля отъ раницата пелерината и да я хвърля върху плещитѣ, когато плисна истински планински дъждъ.

Това не бѣше дъждъ, който само разнообразява впечатленията на туриста. . .

То бѣше самата водна стихия, развихрена, яростна, страхотна.

Нито обущата нито чорапитѣ бѣха подготвени за такъвъ пристѣпъ на водата. И затова, стана ми безразлично, че пжтеката се превърна въ страховтенъ порой.

Но и пелерината много скоро вдигна бѣло знаме. Нѣкакви малки дупчици около яката ме предадоха. Напраздно се мжчехъ да ги запушвамъ. Водата навлизаше по невидими пжтища, сѣкашъ дебнѣше всѣко мое движение, за да вкара къмъ тѣлото мн нови пороища.

Нѣколко минути само и истински буйни рѣкички шуртѣха по гърба ми.

Не остана сухо нито едно парцалче на мене, нито едно кжтче отъ тѣлото ми.

Дъждътъ все не спираше.

Минаха часове. Настѣпи тѣмна нощъ. Нѣмаше никжде наблизу нито хижа, нито какъвто и да било подслонъ.

Умората затѣгаше като въ желѣзни скоби всички съчленения на тѣлото.

Стомахътъ настойчиво напомняше за вечеря. Нощувката предполагаше мѣсто за спане или поне за дрѣмка. А нѣмаше заслонъ дори за главата.

На всичко отгоре задуха студенъ, пронизващъ планински вѣтъръ.

Е добре, тукъ азъ разбрахъ какво значи клетъ на планината.

Нѣколко клечки кибритъ, като по чудо запазени отъ водата, нѣколко сухи книги отъ консерви и смолиститѣ листа на клека преодолѣха дъждовнитѣ капки.

Запали се огънь.

Отначало плахъ, треперящъ, като насъ, колебливъ, неувѣренъ. После по-голѣмъ и по силенъ.

Грамадата отъ клекъ се разгорѣ и прѣсна своята майчинска топлина къмъ насъ. Тя проникна презъ мокритѣ дрехи до кожата и я милваше като съ нѣжни прѣсти. Дрехитѣ започнаха да димятъ, като че се готвѣха да пламнатъ.

Лицата на окръжилитѣ огъня приятели сияеха.

Нѣкой започна даже да пѣе. Отначало самъ, тихо, като че тананикаше на себе си. После подеха и други. „Ще се развеселя“, „Напредъ да ходимъ смѣло“ и други още много. Запѣха всички. Душата се радваше и търсѣше начинъ да изкаже радостта си. Макаръ, че всички тия пѣсни нѣмаха ехо: дѣждътъ и вѣтърътъ го поглѣщаха.

Постепенно започна да затихва. Ударитѣ на капкитѣ о скалитѣ се отдалечаваха, както се отдалечаватъ стѣпкитѣ на полкъ войници по паважа. Вѣтърътъ започна да спира духането си. Бавно настѣпваше спокойна лѣтна нощъ и звездитѣ се показваха между влакнеститѣ тѣла на все още неспокойнитѣ облаци.

Клекътъ пригласяше на пѣсенята ни съ своето прѣщене, огънятъ буйно пламтѣше и огнени пѣтеки се устремяваха къмъ небето.

Досѣхна и последното парцалче на гърба ми. По жилитѣ пробѣгваше истинска, неподправена жизнена прана. Стомахътъ прие съ благодарностъ нѣколкото къшея хлѣбъ, окъпани въ цѣль чайникъ топла вода.

Когато подпрѣхъ гърба си презъ раницата о полегатия камъкъ, азъ ясно почувствувахъ, какъ

душата се отдѣля лекичко отъ тѣлото, литва къмъ небето да търси Бога, за да му благодари.

Господи, дали има нѣкжде на свѣта по-голѣмо щастие, запитваше тя.

Ако нѣкога бихъ написалъ ода на Рила, не бихъ забравилъ да посветя една хубава пѣсень на скромния клекъ: на сжщитѣ тия тъмно-зелени кичури върху лицето на планината.

ОГЪНЬТЪ

Когато слънцето безъ предупреждение, потъне задъ хребета надъ шестото езеро, настѣпва изведнѣжъ хладъ.

Когато задуха вѣтрѣтъ отъ къмъ езерото, както обикновено става, надъ цѣлата котловина настѣпва неопредѣленото годишно време между зима и ранна пролѣтъ, въпреки всѣкакви юлиански и григориянски календари, които показватъ срѣдата на августъ.

Точно при тия съ нищо несравними вечери, нѣма по-приятно и по-желано благо на планината отъ пламтящия огънь.

Никой на свѣта не би могълъ да измисли нѣщо по мило отъ тия хубави вечерни часове около огъня.

Клекътъ, опияненъ отъ своята саможертва, гори съ истинско вдѣхновение.

И колкото тъмнината на цѣлата котловина става по-плътна, толкова по-ярка става червената свѣтлина на огненитѣ езици.

И толкова по-рѣзко се очѣртаватъ лицата на

насъдалитѣ около огъня приятели, толкова по-вдъхновено грѣятъ погледитѣ имъ.

Пѣсенъта тука не е грѣмъ, нито трѣсъкъ.

Тя не е нито поржчка, нито поза, нито състезание.

Тя се ражда въ душитѣ, както бѣлината отъ гърдитѣ на натопения въ езерото камъкъ — поради плискането на езернитѣ вълни — естествено, отъ самосебе си, защото не може другояче.

Тя се носи изъ котловината, защото последната сама жадува да запълни утробата си съ хармония.

Тя се възнася лекичко къмъ небето, защото то тукъ е по-близо до човѣка и по-ясно чува неговото сърдце.

Тя е жива, топла, плавна, музикална струя, която знае да обича, да вѣрва, да се моли и да се надява, като девица, която открива очудена нѣкаква нова трѣпка въ сърдцето си.

Тая трѣпка, толкова реална, сѣкашъ се напипва презъ блузата. И все пакъ не може нито да се обхване, нито да се разбере!

Чулъ ли си нѣкога какъ звучатъ презъ тия вечери около пламтящия огънь пѣснитѣ? Още не? — Знай, че твоята душа има да изживѣва още много дълбочини, гдето не е надникнала!

Пѣлъ ли си около огъня пѣснитѣ: „Напредъ да ходимъ смѣло“ или „Единъ си ти, мой Мусала“ или „Братство единство, ние искаме“? Не си? — Има още много височини, отъ които твоего сърце ще изпита колко безгранично може да бжде вдъхновението предъ подвига и възторгътъ предъ жертвата.

Но — време е вече за спане.

Отдѣли се тихичко отъ групата приятели, за-
стани самъ на скалата, вдигни ржцетѣ къмъ небе-
то и повтаряй заедно съ мене:

„Великий Вседържателю на вселенната, който
си създалъ и държишъ въ ржцетѣ си звездитѣ и
земята, чието всепроникващо ухо чува ударитѣ на
моето мъничко, човѣшко сърце, приеми неговата
тиха благодарностъ за всичко, що си му далъ и му
дарувай тихъ и спокоенъ сънъ“.

Простри ржцетѣ си къмъ пригърнатата отъ
нощта земя и прошепни:

„Лека нощъ на васъ, мои мили братя, по цѣ-
лата земя.“

КУХНЯТА

Обичахъ да навестявамъ кухнята.

Не само защото около казанитѣ е топло и
уютно, въпреки пушекътъ, който никога не улучва
кумина и дълго се върти на едри кълба изъ
кухнята, въпрѣки голѣмитѣ дъждовни капки, които
намиратъ пролуци презъ плочитѣ на покрива и улуч-
ватъ точно врата на посетителя въ самата минута,
когато вънъ дъждътъ е спрялъ.

Не само защото тукъ можешъ на намѣришъ
най-голѣмото богатство на планината — едно кан-
че топла вода.

Не.

Който познава живота на тия хора тукъ и се
е вживѣлъ въ него, лесно разбира притегателната
сила на тая опушена каменна сграда.

Последния път, когато ходихъ въ кухнята, валѣше дъждъ. Въздухътъ и земята бѣха нагизнали отъ влага. Галошитѣ ми едва задържаха нашествието на водата отъ всички страни. Въ самата кухня бѣше кално — трѣбваше да стѣпвамъ по плочитѣ. Бѣха дежурни добритѣ познати А. Б. В. Г. Д. Е. и Ж. а дѣдо Благо носѣше вода съ лодката. Водата бѣше вече донесена и се грѣеше въ голѣмия казанъ. Чайницитѣ клокочеха.

Основата на трапезата за тоя день бѣше зеле. Въ единия жгълъ бѣше стоварена цѣла грамада зелки. Трѣбваше да се очистятъ горнитѣ листа, да се очистятъ кочанитѣ и да се накълцатъ.

Готвѣше се обѣдъ за триста души здрави хора, на които никога не липсваше апетитъ.

Всичко въ кухнята бѣше въ движение: ножове, рѣце и уста.

Отначало, докато се започне работата, се водѣха оживѣни разговори. После нѣмаше какво да се приказва. Започнаха пѣснитѣ.

Изпѣха се единъ следъ другъ всичкитѣ куплети на първата пѣсенъ отъ пѣснопойката — „Зора се чудна зазорява“, съ всичкитѣ възможни повторения. После се навлѣзе въ сериозната гама на пѣсенята — „Ще се развеселя“, после — „Напредъ да ходимъ смѣло“, после — „На Учителя покоренъ“ и така нататъкъ. Не се достига даже до пѣсенята „При извора“, когато всичкото зеле бѣше очистено, нарѣзано, влѣзло въ казанитѣ и наполовина сварено.

Идваха, разбира се, и братя. Тѣ не вършеха нищо полезно. Само слушаха, пѣхнали рѣце въ джобоветѣ, грѣяха се на огъня и тукъ тамъ под-

държаха пѣсенята съ нѣкоя и друга басова нота.

Минути и часове вървѣха, къмъ зелето бѣха прибавени и картофи, музикално очистени при помощта на втората частъ отъ пѣснопойката.

А ако бихъ билъ малко повечко вѣрващъ, бихъ почти повѣрвалъ, че това е магията на тихото озарение, любовта и радостта, които се примѣсватъ при готвенето ѝ.

СЕДЕМЪТЪ ЕЗЕРА

Котловината на седемтъ езера е самостоятелна личностъ съ завършена физиономия. Тя има свой собственъ животъ. Когато поемешъ отъ първото езеро нагоре, ти чувствуващъ съставнитѣ части на тая единна, цѣлостна личностъ.

Първото и второто езера сж подножието, основата, нозетѣ, върху които се крепи езерната маса.

Третото, заедно съ двойното четвърто езеро, сж заели удобно, огромното леговище на скалитѣ.

Тѣ сж въ близко съседство.

Малко по-нагоре е петото езеро, което е най-голѣмото въ седмострунната арфа на Рила.

Когато седнешъ на неговия брѣгъ, при плискащитѣ се о крайбрѣжнитѣ камъни вълни, ти чувствуващъ стихията и красотата на седемтъ езера. Ти чувствуващъ удара на това голѣмо сърдце. То е попило въ тъмносинитѣ си дълбочини небето, въздуха, лазура и копнежа на цѣлата планина. То е живо. То чувствува ласката на вѣтреца, тревогата на отразения въ него тъмно-зеленъ върхъ, дълбо-

кия размисълъ на издадената къмъ срѣдината му скала, бръчката по лицето на небето и неговата усмивка, копнежа за щастие на приседналия до брѣга му туристъ.

Петото езеро — Бърбека

То праща вълнитѣ си къмъ неговитѣ нозе като вълшебна утешителна ласка, като нѣжно прошепната сладка дума

— Вѣкове кацаха на моя брѣгъ. Кацаха и минаваха като пеперуди, за да дойдатъ други. Много бури изживѣхъ и много урагани замрѣха на моитѣ брѣгове. И много слънце погълнахъ. Живѣхъ живота въ неговата пълнота: любовта и тъмнината, ласката и страхотната буря, слънчевата радостъ и дълбоката скръбъ. Отъ всички тѣхъ ми остана моето единствено богатство: сълзитѣ. Моитѣ кри-

стални води сж сълзитѣ на планината, проливани при скръбъ и при радостъ.

Шестото езеро е замислено, като философъ който решава висшитѣ проблеми на битието. Набѣзитѣ на вѣтъра, влакнеститѣ нозе на облацитѣ не нарушаватъ нито за минута неговата съсредоточена размисль.

Неговитѣ води не сж сини защото отразяватъ небето. Не. Тѣ сж сини защото сж дълбоки. Огромнитѣ водни пластове иматъ своя особена плътна, кондензирана синина, съ нищо несравнима.

Когато човѣкъ нагази лѣхащата на мента трѣва край неговия брѣгъ, той се сблъсква съ една вѣчно будна, кристализирала, като твърда маса, мисль:

Въ Начало бѣше любовь.

Когато тя порастна въ Вселенната, тя роди Слънцето.

Когато Любовьта на Слънцето порастна, то роди Земята.

Любовта на Земята порастна и тя роди човѣка.

Когато оживѣ човѣкътъ, той срещна на пжтя си Майя и забрави заради нея Любовьта, която е Прамайката на всичко.

Вѣкове минаватъ, той се блъска о миражитѣ на Майя, жадуващъ, търсящъ презъ тѣхъ само едно: своята Прамайка-Любовта.

И вѣкове го гледамъ азъ. отгукъ, какъ долу тамъ, въ низината, той търси Любовьта.

А азъ, заради него, мисля, мисля, мисля!

И ето тая мисль на езерото човѣкъ напипва, като твърда маса, изсипана на лѣхация на мента брѣгъ.

А огромната прѣспа, натопила полата си въ езернитѣ води, се усмихва сдържано, като девица, която не смѣе да покаже всичкия си чаръ.

Само розмаринената зеленина около полата ѝ трепка.

Седмото езеро е великолепната фризура върху главата на милионгодишенъ младежъ, съ кривнато на дѣсно кепи, готовъ както за усмивка, така и за подвигъ.

Разходка изъ езерото

МАЛКИТЪ КАМЪЧЕТА

Когато облацитъ плътно забулватъ небето съ сиво було, когато името на слънцето звучи като полузабравена легенда, когато цълата котловина изглежда като намръщена частъ отъ преизподнята, когато власовидни мъгли засноватъ около човъка като материализирани духове, има все пакъ нѣща, които могатъ да приковатъ неговото внимание. Точно тогава той ще види това, които иначе не би забелѣзалъ: ситно написани страници отъ многомилионната история на планината.

Отъ геоложка гледна точка малкитѣ камъчета по пѣтеката могатъ да не представляватъ нѣкаква забележителность. Тѣ нѣматъ стопанско значение, защото никой не би далъ пари за тѣхъ. Тѣ не сж благородни метали.

Но за оня, който е свикналъ да чувствува играта на багритѣ, който търси и разбира презъ форми и цвѣтове идеята на художника, точно тия разхвърлени по пѣтеката малки камъчета му разкриватъ истински свѣтъ, чудно хубавъ, разнообразенъ и великъ по замисълъ, прекрасенъ по художествено постижение.

Малко, плоско камъче, сиво-розова основна маса, изпъстрена съ прекъснато-успоредни зелени ивици, на чиято повърхность цвѣтятъ свѣтло-жълти островчета лишеи.

Замисленъ, тъмно-зеленъ камъкъ, колкото яйце, по чиято страна се откриватъ свѣтло-розови паралелни наслоения, шисти, които земниятъ огънь и вѣковетѣ сж споили въ недѣлима маса.

Млѣчно-бѣлъ кварцъ, като прозрачнитѣ бузи

на приказна красавица, приковава погледа съ благородната си усмивка.

Малък зърнест хубавецъ, тъмно-зелена кръстословица, отпечатана върху сиво-бѣла скалиста маса, закачливо се препречва предъ натежалия кракъ.

Шеговита смѣсица отъ кварцъ и гранитъ, прошарена отъ начупени зелени пжтеки, снабдена съ блестящи слюдени очи, около които, въ мълчаливо съглашение, растатъ островчета жълтъ и черенъ лишей.

Описанията не биха имали край.

И какво чувство те обзема когато си помислишь, че всичката тая красота е лежала съ вѣкове край пжтеката, прескачана отъ тънките крачета на овцетѣ, подритвана отъ царвулитѣ на овчаритѣ, плискана отъ дъждоветѣ, радвала се на голѣмото благоволение — ласките на засмѣното планинско слънце презъ вѣковетѣ!

Не, нѣма защо да се съжاليا, че облацитѣ сж забулили небето, че слънцето напразно търси пролукъ, за да изпрати своя поздравъ.

Толкова по-добре!

Защото точно сега може по-добре да се види една отъ красотитѣ на майката Природа, изписана по-малките камъчета върху пжтеката.

ЧЕШМАТА

Спряхъ се край чешмата. Постлахъ палтото върху камъка и седнахъ край нея.

Привечерь бѣше. Слънцето бавно засѣдаше задъ тъмно-зеления грѣбнакъ на Кабула. Когато съзсемъ се скри, неговото сияние още дълго трепкаше въ въздуха на огромната котловина.

Около мене нѣмаше нито една жива душа. Само чешмата и подскачащето отъ камъкъ на камъкъ поточе оживѣно разговаряха —тя — сопрано, то — повелителенъ баритонъ.

Лежехъ облегатъ на лакътъ и безпрепятствено прокарвахъ презъ съзнанието си: образа на огромнитѣ студени камъни, връстници на хилядилѣтията, покрити съ тъмно-зеленъ мъхъ и свѣтло-сивъ лишей, изъ чието подножие бликаше изворътъ; приказната красота на лѣснатитѣ като бузитѣ на кжпано дете мраморни камъни, постлали грациозното корито на чешмата; отблѣсъцитѣ на неспокойнитѣ вълни на кристалната вода; елегантния жестъ на ржцетѣ на водолея, издѣлани отъ мраморъ, които изобилно сипѣха струята.

Не препрочитахъ, а се стараехъ да преживѣя съ всичката имъ дълбочина издълбанитѣ върху бузата на голѣмия камъкъ думи:

— Пжтнице, който и да си ти, помни, какъ тука на земята всичко е преходно и какъ единственото, което вѣчно остава, е твоятъ стремежъ къмъ щастие и неговата неизмѣнна цена — доброволната жертва заради Бога.

Стараехъ се да оживя дълбоко въ сърдцето си котвата, която е издълбана на челото на камъка: вѣрвата въ Неговата добра воля, Любовта къмъ

всичко, което живѣе, Надеждата въ Неговото благоволение.

Защото отъ опитъ знаехъ, колко много тѣще ми сж потрѣбни, когато ще слѣза тамъ, долу, две хиляди метра по-низко, между хората.

И както седѣхъ облакатенъ край чешмата и се стараехъ да я попия въ цѣлата си душа, стори ми се, че душата ми се разширява извънъ сама себе си и обхваща съ необикновено, дълбоко проникновение и тритѣ нѣща: Планината, основитѣ на Окултизма и Учителя.

НА ВЪРХА

Ти не ще можешъ да разберешъ душата на планината, не ще можешъ да чуешъ нейната съкровена дума, ако не погледнешъ къмъ свѣта въ минутата, когато тя получава първата си цѣлувка отъ слънцето.

Ако не прилепишъ ухото си къмъ нейнитѣ камъни въ минутата, когато тѣ ще блѣснатъ въ розовитѣ му лъчи.

Ако не притаишъ дѣхъ, както го притаява планинския вѣтъръ, за да можешъ по-добре да чуешъ разговора на сврѣхчовѣшкитѣ свѣтове:

— Здравей, мой милий планински връхъ, шепне засмѣното слънце.

— Здравей, мой татко, отвърща планинскиятъ връхъ. Душата ми така трепти отъ радостъ, че пакъ се виждамъ съ тебе! Колко ми бѣше студено тая нощъ, докато те очаквахъ, и какъ е сладка

Беседа на „Молитвения връхъ“

твоята милувка! Колко много, много ти се радвамъ, мой милий татко слънце!

— Богъ да те благослови, мой мили, отвърща слънцето съ усмивка. Ето те и тебе на мѣстото си, гдето те оставихъ вчера, устременъ къмъ мене! Какъ хубаво знаешъ ти, че всѣки благороденъ стремежъ се възнаграждава! Ето, вземи лжчъ-цѣлувка, две, сто, хиляда.

— Обичамъ те, обичамъ те, обичамъ те! —
— повтаря въ полу-унесъ върхътъ.

— Обичамъ те! обичамъ те, отвърща съ всѣки свой лжчъ слънцето и огромното му сърце вдъхновено трепка.

Твоето ухо дочува тѣхния разговоръ и ти неволно се чудишъ, какъ можешъ всичко така добре да разбирашъ.

И бодрата ти мисълъ те носи надалечъ. Сто-тици и хиляди километри отъ тукъ е все Божия земя.

Загъната въ мъгла, въ противоречия, недоволна и страдаща Майка земя.

Хора, хиляди и милиони, мънички, като мравки, съ голѣмо самочувствие за себе си, които търкатъ сънливитѣ си очи и се сърдятъ на деня, че ги буди отново къмъ нерадостната действителность.

Хиляди и милиони хора, които поематъ ежедневния си Кръстъ съ проклетие.

Хиляди хора, които обръщатъ гърба си къмъ слънцето на живота и се сърдятъ на грозотата на собствената си сѣнка.

Хиляди хора, наричащи неразбранитѣ страници на живота си „безсмислица“, а детинскитѣ упражнения, които живота имъ предлага „мжчения“.

Хиляди твои познати, роднини, братя, които се движатъ въ живота като лишени отъ разсѣдѣкъ сомнамбули.

Усмивката на слънчевия лжчъ съ сурова яснота ти припомня всичко това.

Тя ти припомня още, че и ти самъ си билъ между тѣхъ, единъ отъ самитѣ тѣхъ.

И ти подсказва — защо така добре разбирашъ тихата радостъ на озарения отъ слънчевитѣ лжчи планински върхъ.

Твоето лице просвѣтва.

Ти простирашъ ржката си къмъ долината на Живота и повтаряшъ въ себе си разговора, който си дочулъ да се води между слънчевия лжчъ и планинския върхъ.

Ти го повтаряшъ съ пълната увѣреностъ, че твоята тиха дума сжщо така ще бжде нѣкога и нѣкъде чута:

— Любовь — миръ — радостъ за всичко, което живѣе на земята — за всичко което живѣе на земята.

И нѣщо дълбоко въ душата ти запѣва тихичко:
— Аумъ! Аумъ! Аумъ!

ГИМНАСТИКИТЪ

До огнището бѣха цигулкитѣ, една флейта, и една китара. Игривитѣ тонове звучаха тѣжно — сѣкашъ бѣха нагизнали въ сутринната влага.

Когато слънцето грѣе, неизразимата жизненостъ на планината тласка къмъ движение, игра шега, радостъ и усмивка.

Но когато мъглата надвисне като едва издържашъ собствената си тежестъ оловенъ връшникъ, когато влагата е просмукала тѣлото до мозъка на коститѣ, когато името на слънчевитѣ зари звучи като полузагълъхналъ детски споменъ, тогава и гимнастиката — музикалната, евритмична гимнастика на Братството се превръща въ истинска тиха, задушерна молитва, шепотъ на душата, изразена съ движения.

Всички лица на триста братя и сестри образуваха единъ общъ, съсредоточенъ къмъ нѣкаква друга, духовна планина, образъ. Къмъ планина, гдето, въпреки всичко, грѣе слънце, гдето е топло и уютно и гдето сърдцето свободно произнася благодарствени думи.

Широката духовна прегръдка, която се разперваше къмъ цѣлата вселена: влажнитѣ, тъмнозелени склонове, покрити съ трѣва, скали и клекъ, задремалото лице на езерото, спящитѣ въ далечината градове и села, граници на държави, преплетени интереси, ожесточение и все пакъ — надежди, надежди, надежди.

Душитѣ на цѣлата група отъ триста души се сливаха въ единъ общъ, цѣвналъ подсъзнателенъ купнежъ за любовъ, хармония и братство.

Гимнастически упражнения

Душата на единъ голѣмъ организъмъ, почувствувалъ съ всичкитѣ нишки на мозъчнитѣ си клетки красотата и величието на Свѣтлината.

Голѣмиятъ сборенъ организъмъ, който при несгодитѣ на планината, и при нейното сурово величие закалява своитѣ мишици за достойна служба на една велика идея — идването на Всемирното Братство на земята.

ПЪСЕНЬТА

Когато звуковетѣ на органа екваха, ставаше тихо чудо.

Дълбокитѣ, низки тонове, подобни на грохота на титанъ въ огромна сводеста пещеря, се преплитаха съ сребърно чиститѣ, подобни на ангелски гласове, тонове на високия регистъръ.

Всички гами заедно се преплитаха взаимно въ невидима, но съвсемъ реална, нѣжна люлка, която обхващаше душата и я изтръгваше изъ самата нея.

И я залюляваше надъ огроменъ океанъ отъ свѣтлина и радостъ.

Нима може човѣкъ да се съмнява въ сществуването на небето следъ като е изживѣлъ величието на една тържествена оратория?

Азъ съмъ дълбоко убеденъ, че който преживѣе само веднѣжъ величествената красота на една вдъхновена религиозна музика, той остава за винаги неинъ пленникъ.

Каквито и радости да му предлага животътъ, жолкото и злато той да сипе по неговия пѣть, ду-

шата знае, че това не е всичкото. Тя чувствува, тя знае, че тамъ далече нѣкъде има още дълбочина и още красота, които тя би могла нѣкога и нѣкъде да изживѣе: запазенъ периметъръ на бриляntenата мина.

Разбира се, не бѣше нито капризъ, нито излишекъ на срѣдства, когато веднѣжъ напустнахъ града, гдето живѣехъ и отидохъ въ столицата само и само да чуя пѣсенъта „Благославяй, душе моя Господа“. То не бѣше капризъ на охолникъ. Защото трѣбваше да икономисвамъ отъ залъка зарадъ тая радостъ. То бѣше естественъ отговоръ на една нужда, една жажда, единъ копнежъ. То бѣше кроткото, но неотразимо теглене на една невидима свѣтла нишка, която водеше душата къмъ самото небе.

Азъ затваряхъ очитѣ и слушахъ: мжжитѣ гласове, по-материални, пълни съ копнежъ и надежда, женскитѣ, по-ефирни, пълни съ любовъ и съмнение. Азъ чувствувахъ, какъ земята се издига и небето се снишава, за да се цѣлунатъ. И азъ самъ, дете на земята, се чувствувахъ издигнатъ до небето.

* * *

По старъ навикъ, колкото пжти чувахъ, че нѣкъде подъ палаткитѣ сж се събрали братя и сестри на разговоръ, на работа или на пѣсенъ, азъ се запжтвахъ къмъ тѣхъ.

Тамъ биваха сестра А. Б. В. Г. Д., тамъ биваха братя Е. Ж. З. И. — всички до единъ добри пѣвци, които обичаха да пѣятъ. Това бѣше цѣлъ импровизиранъ хоръ.

Сѣдахъ мълчаливо на края на нѣкое легло и

тихо пригласяхъ съ моя съвсемъ не оперенъ втори гласъ.

И всѣкога си мислѣхъ: нека небето се муси, нека пълзящитѣ по земята облаци блѣскаатъ съ мокритѣ си прѣсти нашата палатка. Нека!

Ние ще пѣемъ!

И нашата пѣсенъ ще изплете отъ музиката жилава твърда земя отъ златни и сребърни нишки, която ще повлече и нашитѣ бѣдни сърца къмъ небето.

Мисля, че който изживѣе само веднѣжъ въ нейната пълнота тукъ, подъ палатката, само една пѣсенъ, той никога нѣма да забрави нито пѣсенъта, нито Рила, нито Братството.

УЧИТЕЛЪТЪ

Бѣше зименъ день когато отидохъ при него. Навалѣлиятъ отъ преди нѣколко дни снѣгъ бѣше отъпканъ отъ нозегѣ на стотината посетители и бѣ скованъ отъ студа.

Тогава нѣмаше достатъчно широка аудитория за тая публика и Учителътъ седѣше на прозореца на „Шестдесетъ и шесть“.

Той говореше отъ прозореца своята „беседа“.

Слушателитѣ бѣха вѣнъ на двора. Само малцина имаха столове и седѣха. Останалитѣ бѣха, като мене, правостоящи. Бѣше студено и трѣбваше да се подскача отъ кракъ на кракъ, за да не се измръзне.

Надъ всичко изпѣваше неговата усмихната

фигура, оградена отъ рамката на отворения прозорецъ.

Ставаше тихо чудо.

Душата се откъсваше отъ самия мене и се отнасяше нѣкъде надалечъ, на съвсемъ друго, непознато, топло и приятно мѣсто. Тамъ, предъ моитѣ нозе, минаваха на върволицы: египетски царе, принцеси, оживѣли мумии, проговорили като живи наши съвременници, индийски махараджи въ тържествени процесии на бѣли слонове, накитени съ диаманти. Звѣзднитѣ свѣтове ставаха прозрачни, понятни, живи, величествени, свои, всичко, що бѣше минало, бждаще, близко и далечно изглеждаше естествено и красиво: широкъ величественъ животъ въ милиарди ликове.

И всрѣдъ тоя животъ стояхме ние, хората, пробуденитѣ, търсящи съзнания, блуждаещитѣ огньове, родени незнайно гдето и устремени къмъ непозната цель.

Ние, хората, натоварени отъ противоречия, обречени на страдания, и все пакъ съ спомена на необозримата чудна реалность, отъ която сме частички.

Всрѣдъ тая боряща се за щастие върволица отъ хора бѣхъ и самъ азъ — бѣденъ студентъ, съ малко познати и близки, съжителъ на таванскитѣ плъхове, трудолюбивъ и амбициозенъ, влюбенъ, съ препълнено отъ въпросителни бждаще.

Когато Го слушахъ, тиха свѣтлина се разливаше върху всичко това, що бѣше въ менъ съмнение и загадка: свѣтлината на нѣкакво странно проумяване.

Нѣкаква чудна, благодатна топлина обгръщаше сърдцето ми: топлината на неизразимо благородно-

ложение и любовъ къмъ цѣлата загадка на живота
заедно съ всичкитѣ му противоречия.

Нѣкаква тиха надежда се усмихваше срещу
зналитѣ проблеми на сърцето ми. Тѣ самитѣ ста-
ваха отъ врагове, каквито ги чувствувахъ по-рано,
на засмѣни доброжелатели.

Азъ се прибирахъ на моя таванъ богатъ съ на-
дежди и радостъ.

Това бѣше преди много години.

Азъ живѣхъ и работихъ, проучвахъ живота, сравнявахъ и мислихъ.

И всѣкога, когато приближавахъ потока на неговата мисль, струваше ми се, че се надвѣсвамъ надъ най-голѣмата дълбочина на моята собствена мисль, озарена до най-дълбокитѣ ѝ бездни съ изобилна слънчева свѣтлина.

При всички случаи на живота, когато приближавахъ къмъ Него, азъ чувствахъ свобода и подема.

Годинитѣ минаваха. Тѣ сѣкашъ не Го докосваха. Той си оставаше все сжщиятъ: здравъ физически, усмихнатъ, шеговитъ, остроуменъ, благородно положенъ, търпеливъ и мждъръ.

Само сивотата на косата Му се приближаваше къмъ чистата бѣлина, а бѣлитѣ кичури по вътрешния жгълъ на веждитѣ се разширяваха: странно наподобяваха крилцата на ангелъ, който се готви да хврѣкне.

Презъ цѣлия низъ отъ години, презъ които го познавамъ, Той не показа никога човѣшка слабостъ, нито лична болка — като че такива никога нѣмаше.

А може би и наистина да нѣмаше: какво зная азъ за Неговата личностъ, следъ като Го познавамъ вече десетки години?

Колкото пжти съмъ се опитвалъ да си отговоря на сложения по теософски въпросъ: кой е Той въ сжщностъ? — изъ подсъзнанието ми всѣкога изникваше една шега, която Той самъ нѣкога каза:

— Вие искате да знаете кой съмъ азъ? Нима наистина това е толкова важно? Нека тоя въпросъ не ви занимава! Нима питатъ пиленцата — кой е чо-

вѣкътъ, който имъ хвърля житото? Даватъ ви жито, ако сте гладни, ако ви се харесва, заповѣдайте, хапнете си. Следъ това идете въ широкия дворъ на Живота и играйте колкото обичате. После, като огладнѣете, пакъ елате! Ще ви нахраня съ каквото мога. А кой съмъ азъ, защо съмъ дошелъ при васъ и вие при мене, не питайте. То не е важното за васъ.

Нали не е важно кой е касиерътъ на народната банка, щомъ ми брои почтенно паритѣ, които моятъ забравенъ вуйчо отъ Амирика ми праща? Важното е да имамъ да вземамъ тия пари и тѣ точно и навреме да ми се заплатятъ.

По-рано Учителътъ разпъваше палатката си до голѣмия камъкъ край второто езеро.

Тая година палатката му бѣше горе на удобна площадка по склона на планината, прикътана всредъ клековетѣ. Отъ тамъ лагерътъ се виждаше като на дланъ, а неговиятъ общъ шумъ долиташе като тихо бръмчене.

Като шумътъ на морето, морето на живота, шумяще предъ нозетѣ Му, следъ като го е пропътувалъ и е застаналъ като фаръ на крайбрежието му.

МАЛКОТО ГЛУХАРЧЕ ИЛИ ПЖТЪТЪ НА УЧЕНИКА *)

Когато почувствува нозетъ си добре обути, добре пристегнати въ опаснитъ ремъци, когато провѣри долнитъ си дрехи и сухата храна въ раницата, когато се убеди, че всичко е въ пълнѣ редъ за тръгване, глухарчето получи благословията на престарялото вече майчино стѣбло, прекръсти се, разпери копривения си парашутъ и зачака първия повѣй на сждбата.

Вѣтърътъ край езерото рече :

— Хайде!

— То прошепна едва чуто :

— Хайде!

И литна въ широкия Божи свѣтъ.

Отначалото вѣтрецътъ го носѣше леко — люшкаше го сѣкашъ златна люлка надъ блѣснатитъ отъ слънцето езерни води.

Нима това е животътъ и сждбата, се питаше то и кокетно разперваше гънкитъ на блестящия на слънцето парашутъ.

Но скоро попадна въ силно въздушно течение. Задуха ядовита буря. Тя го понесе по начупени колебливи пжтища, ту надъ самитъ върхове на клековата гора, ту го отпущаше за мигъ около нагънатитъ скали, ту изведнѣжъ, като по страненъ капризъ, го подхвърляше къмъ небесната бездна, право срещу огнения дискъ на слънцето. То чув-

*) Узрѣване и надживяване материалната зависимостъ, устремъ къмъ нови кржгозори, Идеалъ, който изглежда лесно постижимъ, изпитанията на действителността и напомняне суровия дългъ, който значи служба, привидна смъртъ и после — Животъ чрезъ Плода на Дѣлото.

ствуаше неговитѣ огнени милувки по бузитѣ си и трѣпнеше отъ радость и отъ страхъ.

Когато мислѣше, че още малко, и ще се сгромоляса въ неговата огнена пещъ, и притваряше очи, за да не вижда ужаса на собствената си сждба, когато се чудеше, че страшната минуга все още не идва, бурята намали силата си. Въздушното налягане върху омачкания парашутъ олекна. Стори му се, че овисва въ безвъздушно пространство, самъ самò, далече отъ земята, нѣкъде между нея и небето, изоставено отъ всички, забравено отъ самата Сждба.

— О, нека стане каквото ще, но само да стане нѣщо, шепнѣше то и чувстваше какъ очитѣ му се мокрятъ въ сълзи.

И наистина, нѣщо стана. Огромни маси водни пари го заградиха. Бѣше облакъ.

— Охо, ти ли си малко глухарче, шепнѣха топли струи, попипваха съ влажнитѣ си прѣсти краищата на парашута, и подминаваха.

— Не ще си преживѣло малко, ти, глухарче, за да дойдешъ чакъ тукъ при насъ, казваха други и минаваха по своя пѣть.

— А и не зная, какъ ще излѣзешъ отъ тукъ, шепнѣха натежали ситни водни капки, като лепнѣха по неговата буза.

— Ей че добре се почива върху твоя парашутъ, каза една едра водна капка и се стовари съ цѣлата си тежестъ върху парашута.

То се опита да протестира. Протегна съ прѣсти да я прогони и поиска да поправи нанесената повреда.

— Ето и азъ бихъ искала да си почина на такова удобно мѣсто! Ти ще ми разрешишъ да

кацна малко върху едното крайче на твоето балонче, нали, рече една друга капка и безъ да чака разрешение се стовари върху парашута.

— О, ето и азъ ще се възползувамъ отъ любезността на тоя небесенъ скитникъ, се обади трета.

— А и азъ сжщо!

— И азъ!

Глухарчето разбра, че нѣщо не добро става съ неговия парашутъ: Коприненитѣ космици залепнаха, между тѣхъ се намѣсти цѣлъ океанъ отъ водна маса. Всичко се превърна въ едно голѣмо кълбо вода, въ което, притаило дѣхъ, то се гушеше.

Заваля дѣждъ и чудното пѣтешествие на глухарчето се свърши.

Пребито, измръзнало, едва дишаше, съ разнебитенъ парашутъ, отъ който въ рѣдетѣ му останаха само пречупени прѣчки, то лежеше всрѣдъ тревата на една мѣничка полянка между скалитѣ

То се сгуши въ влажната студена почва и дълбоко заспа.

Тамъ на другата година се смѣеше срещу слънцето свежото стѣбло на поникналото ново глухарче.

Ти, навѣрно си виждалъ неговитѣ синове и дѣщери какъ летятъ около мѣстото на неговата катастрофа — нѣкъде близо около Бѣбрека и може би си мислилъ че и ние, всички хора на земята, сме нѣщо като залутани изъ простора, малки глухарчета, съ парашути — надежди и съ поуки — сълзи, които така много ни напомнятъ както нашия пѣтъ, така и нашето предопредѣление.

ПОЕТИТЪ

Поезията е съзерцание, благоговение, вдъхновение, възторгъ, трепетъ, тиха молитва, проникновение, тежъкъ кръстъ.

Тя опива душитъ, блика отъ сърдцата, смѣсва се съ въздушната струя, която пълни ноздритъ, вслушва се въ бърборенето на поточето, въ плискането на езернитъ вълни, вдъхновява се отъ плъска на дъжда по разклатената палатка, чува ударитъ на огромната птица въ нейнитъ поли, преживява като живи части отъ самия човѣкъ величието на изгрѣвъ слънце, красотата на залъза, величието и смисъла на собственото си страдание.

Поезията е недѣлима частъ отъ живота, негова по-висока, свѣрхземна гама.

И ето: азъ не познавамъ нито единъ истински поетъ, чието поетическо вдъхновение да не го е довело до религиозно съзерцание.

И не познавамъ нито единъ истински религиозенъ човѣкъ, който да не е поетъ.

И точно затова тукъ, около езерата сж се събрали толкова много поети: сѣкашъ е истински съборъ отъ поети.

Не искамъ да говоря за тия, които сж печатали стихове, за тия, които сж видѣли името си върху корицитъ на луксозни издания.

Не говоря за тия, въ чиито чекмеджета лежатъ тетрадки, изпълнени съ красиво написани стихове, които може би, никога нѣма да видятъ печатница.

Не говоря даже и за тия, които лѣгатъ и ставатъ съ мисълта да започнатъ нѣкога да пишатъ

поезии, но по неизвестни за тѣхъ причини, все отлагатъ.

Азъ говоря за тия тукъ, събрани отъ четиритѣ краища на страната или прелетѣли хиляди километри отъ далечни страни, които сж почувствували и чувствуватъ съ всичката му дълбочина прелестъта на собственото усъвършенствуване, величието и подвига, висината и красотата на Учението.

Азъ говоря за мѣничкитѣ, непознати на широкия свѣтъ ученици, сгушени въ влажнитѣ си палатки, въ леглата, четящи мълчаливо беседитѣ, размишляващи подъ монотонното плискане на дъжда.

Непризнати отъ официалната критика, невписани въ антологитѣ поети и поетеси, чиито сърца при всичкитѣ условия на живота не спиратъ да пѣятъ и да славословятъ Бога.

ЧУЖДЕНКАТА

Тя бѣ латвийка. Дошла бѣ въ България нарочно зарадъ Учението и зарадъ Рила.

Руситѣ коси издаваха влиянието на севера. Сжщо синитѣ очи и спокойниятъ погледъ, примѣсенъ съ тиха замечтаность.

Тя бѣ отъ първитѣ върху камънитѣ сутринь, всрѣдъ мъглитѣ, срещу лжчитѣ на изгрѣващето слънце. Когато студениятъ вѣтъръ се опитваше да дръпне одеалото отъ рамото ѝ, тя бавно прихлупваше дланъта си върху него.

Когато Учителътъ говорѣше, очитѣ ѝ свѣтѣха не по-малко отъ очитѣ на останалитѣ негови ученички: преди хилядо години пакъ българи прошеп-

наха свещенни думи на славянски езикъ. Тогава пакъ славянското сърце трепна и запази тоя трепетъ, въ хиляди варианти, презъ вѣковетъ.

Тя размахваше възторжено рѣце при гимнастикитъ. Сърцето ѝ чувствувахе светостъта на танца, а културата ѝ му правѣше своя модеренъ преводъ.

Тя бѣ въ кухнята; режѣше зелето съ голѣмъ ножъ и пѣше. Тя пригласяше пѣсенъта на другитъ сестри и заедно съ тѣхъ преливаше „флуиди“ къмъ скромното, по-скромно отъ най-скромното войнишко, ястие.

Тя бѣ на планината, край езерото, сама, съсредоточена, загледана въ мъглитъ надъ върховетъ и въ плътната зеленина подъ нозетъ ѝ.

Ноздритъ ѝ трептѣха: тя попиваше величието на Рила и красотата на училието, съединени въ прекрасенъ синтезъ.

Малцина знаятъ като нея добре значението на тихото чудо, което цѣвне тукъ, въ България, на Рила, край Седемтъ Езера.

— Бѣше време, когато виждахъ предъ себе си човѣка, единъ случаенъ представителъ на Училието на Учителя. Виждахъ и хубавото и лошото, което имаше въ него и което можеше да има всѣки човѣкъ. А сърцето ми трепкаше. То предугаждаше задъ неговата оригинална фигура, задъ неговата неправилна речъ онова, което отдавна бѣше блѣнувано. Една мечта го ласкаеше далечъ на югъ, въ братска страна, гдето слънцето по-силно грѣе на лазуренъ кржгозоръ, гдето единъ бистъръ умъ пречупва презъ кристална призма ежедневнитъ житейски тревоги и ги превръща въ бисери на мъдростъ,

гдето единъ голѣмъ човѣшки духъ чувства и живѣе Духа на Вселената и чъртае съ широка рѣка величието на самия животъ.

Азъ не съмъ си правила илюзии въ нищо, когато идвахъ насамъ: Знаехъ че идвамъ насамъ въ страна благодетелствувана отъ природата, онеправдана отъ историята. Палмови вѣйки не съмъ искала и не съмъ ги очаквала. Не си правя илюзии и по отношение на самото Учение: то е свѣтлина върху живота на човѣка. Криво ли е, че животътъ на всѣки човѣкъ има повече горчевини, отколкото радости, и повече по-уки, отколкото щастие?

— Наистина, тукъ ние не научихме теорията на окултизма: ние идваме вече подготвени. Но ние научихме и учимъ тукъ неговата практика: какъ думитѣ оживѣватъ и ставатъ дѣло. Ние чуваме, виждаме, чувствуваме, живѣемъ принципитѣ на Духа: какъ вдѣхновението се превръща на пѣсенъ, молитва, единъ товаръ дърва, едно дежурство въ кухнята, една дребна услуга, единъ милъ, приятелски погледъ.

— Когато ще си отидемъ, ние ще знаемъ да предадемъ на нашитѣ сънародници скѣпитѣ думи на Учението: човѣкъ може да изкупи свободата си, само когато работи съзнателно, доброволно безрезервно, съ любовъ за ближния си; че нѣма другъ пѣтъ къмъ свободата отъ тоя на Доброволната Жертва.

— Ние знаемъ че тамъ мнозина ще ни разбератъ.

Тя се усмихна и въ очитѣ ѝ блестяше спокойното отражение на небесната и езерна синина.

СЛЪНЦЕТО НА ПЛАНИНАТА

Когато валѣше дъждъ, азъ се скривахъ подъ палатката и се радвахъ на поточето, което шумолѣше въ набързо изкопаната около нея вада. Тя се губѣше между гжстата трѣва, за да се покаже нѣкъде по-долу, все така бѣбрива.

Дъждътъ спираше за минута и после пакъ отново почваше.

А когато не валѣше, надъ палатката пълзѣха мъгли: гжсти, оловено-сиви мъгли, които закриваха слънцето и правеха пуловера желана дреха.

А минаваха день, два. четири, петъ все въ мъгли.

И какъ добре трѣбваше да разбере съ цѣлото си сжщество живата сила, която блика отъ думитѣ на пѣсенята :

Изгрѣва слънцето
Праца свѣтлина
носи радостъ за живота тя.

На прекраснитѣ думи изъ Олгината пѣсенъ :

Слънцето грѣй,
Гали съ лжчи цвѣтенца и трѣви и насъ.

И на неизразимо дълбокия смисълъ на една отъ най-великитѣ литератургии, които човѣчеството нѣкога е чувало — Химнътъ на великата душа, съ нейното тържествено, величествено начало :

Грѣе слънцето
Свѣтло е навсѣкжде
Обвита е земята съ топла дрѣха.

Наистина, нужно е тѣлото на човѣка да е гизнало въ студена влага, нужно е да е чувствалъ

жаждата на безсловеснитѣ тжкани, потънали въ дълбочината на коститѣ и ставитѣ за слънчева ласка, за да разбира какво значи Слънцето, Великото, благодатно Слънце, за него.

Когато трѣбваше да си ходя отъ планината, азъ не бѣхъ видѣлъ слънцето нито единъ цѣль часъ. При трѣгването тжгата ми бѣше голѣма: мъглата бѣше толкова гжста, че едва виждахъ нѣколко крачки предъ очитѣ си! Истинска шега надъ моя блѣнъ за планинско слънце!

Но незная защо, дълбочината на моето подсъзнание все пакъ не протестираше!

Дали бѣше наистина убедена въ твърдението на окултизма, че човѣкъ получава това, което трѣбва да получи отъ живота, па макаръ и въ последната минута?

Благодаря на Бога!

Когато поехъ пжтя нагоре, мъглата започна да се вдига все по-нагоре.

Когато се навдигнахъ на височината на Кабула, азъ можахъ да видя езерата въ тѣхната истинска прелестъ: кокетни, тъмно-сини, блестящи, сгущени въ рамката на сивозеленитѣ скали и брѣгове. Първото, второто, третото, частъ отъ близнака, Бѣбрекѣтъ и величественото Ледено езеро съ потопенитѣ въ него нозе на прѣспата.

Слънце още нѣмаше.

Мъглитѣ се въртѣха неспокойно надъ Дамка, като пчели, които се готвятъ да напускатъ кошера си.

И после, като по нѣкакъвъ подаденъ знакъ, започнаха да ставатъ все по-рѣдки и по-рѣдки. Започна да се прозира небесната синина.

Едва прекрачихъ грѣбнака на огромната котловина, мъглата и облацитѣ изчезнаха.

Небето бѣше ясно-синьо, като че езерата се бѣха качили върху него и бѣха изгладили всички бръчки отъ челото си.

Грѣеше слънце!

То сипѣше съ щедри шепи лжчитѣ си по моето зажднѣло за слънчеви ласки тѣло.

Всѣка пора се отваряше, за да го поеме.

Всѣки мускулъ, всѣка става, всѣка костица трепкаше отъ радостта на неговото докосване.

Поискахъ да го погледна съ дветѣ си очи, да го погълна съ погледа си. То ме заслѣпи.

Протегнахъ ржце да го прегърна; рждетѣ ми се приключиха празни, а то ми се усмихваше съ широка, добродушна усмивка.

Съ какви други срѣдства можехъ да изразя радостта си?

Съблякохъ се, прострѣхъ дрехитѣ върху единъ камъкъ, легнахъ върху тѣхъ и поржчахъ на всѣко кѣтче отъ тѣлото да го попие: ненагледното, животворяще слънце на планината.

Всѣко кѣсче отъ мене трепкаше отъ радостъ.

Всѣка клетка отъ кожата ми бѣше малка устничка, която се цѣлуваше съ лжчитѣ му.

— Ей, казвахъ съ гласъ, слънчице, благодаря ти! Стократно ти благодаря! Само единъ часъ ме грѣшешъ и вече ми връщашъ това, което петъ дъждовни дни ми бѣха отнели! И ми го връщашъ изобилно, щедро, съ пълни шепи!

Стрелкитѣ на часовника неуморимо се движеха по цифреника, а ме чакаше още дългъ пжтъ.

Пжтъ презъ планината, обилно обсипана отъ лжчитѣ на блестящото слънце.

Гледахъ и се радвахъ, като че пръвъ пжтъ виждахъ презъ живота си тъмнозеленитѣ гънки на

планината, сребърнитѣ хрумвания на поточетата въ долинитѣ, назъбенитѣ тъмно-сини върхове, ограждащи като бойници кржгозора, наситено-зеленитѣ гори въ тѣхнитѣ подножия, свѣтлата синина върху подпрѣлия небосвода Пиринѣ.

И всичко, което моятъ погледъ виждаше, бѣше само милиони пѣти преобразената ласка на моето чудно хубаво, пламтяще, весело планинско слънце.

Наричатъ „слънцепоклонение“ възторженното съзерцание на извора на живота върху земята.

Нека!

Много бихъ искалъ да бжде при мене презъ тия минути тоя, който казва това!

Да изживѣемъ нѣколко дни въ студенитѣ прегръдки на дъждове, влага и мъгли и следъ това Провидението да изсипе върху пѣтя ни единъ великолепенъ слънчевъ день по пѣтя отъ Дамка къмъ Рилския манастиръ.

Истинско августовско планинско слънце.

И бихъ искалъ да чуя, коя пѣсенъ би запѣло неговото трогнато сърце, ако не химна на Слънцето.

СКАЛАТА НА ИВАНЪ РИЛСКИ

Когато стѣпвахъ върху скалата, гдето преди години е стѣпвалъ Иванъ Рилски, стори ми се, че настѣпвамъ жерава. Така докосваше душата ми напрежението, съ което нѣкога Той тукъ бѣше работилъ.

Единъ голѣмъ Духъ бѣше почувствалъ сърцето на българския народъ и се бѣше слѣлъ съ него.

И тогава, както и сега, високо тамъ горе, на Еленинъ връхъ, Дамка и Рупитъ се виеха облаци, а тукъ долу грѣеше сжщото слънце, което и сега грѣе, като разтопена сребърна маса надъ боровата гора върху срещния хребетъ.

Следъ сутринната си гимнастика и баня въ клокощето наблизю поточе, Иванъ Рилски пре-прочиташе текстове отъ светото писание и потж-ваше въ размишление.

Предъ неговото духовно зрение, като на карта се разкриваха сждбинитъ на неговия народъ, мина-лото и бждещето му.

Той размишляваше върху смисъла на еванге-лието и правѣше понятенъ, народенъ, българ-ски преводъ.

Неговата влюбена въ народа ни душа бродѣше по просторнитъ полета на Влашката земя, по до-лината на Марица, изъ Тракия, възвисяваше се надъ върховетъ на Пиринъ, Бѣласица и Пелистеръ, при-сядаше въ захласъ на брѣга на Охридското езеро.

Изпълнена съ любовъ, тя палѣше свѣщъ върху ралото на запотения орачъ изъ Дунавската равнина и го подканваше мълчаливо къмъ вѣра въ Бога и надежда въ себе си.

Тя се вслушваше въ свирнята на подпрѣлия се на тоягата си овчаръ изъ Родопскитъ усои, надничаше въ окачената на клона люлка, гдето ра-ботящата на нивата майка бѣше сложила спящия си младенецъ.

Изпълнена съ любовъ и укоръ, тя надничаше въ царскитъ палати и се вслушваше въ сърцата на спящитъ царедворци.

И никой не знаеше по-добре отъ тоя само-тенъ пустинникъ болкитъ и нуждитъ на всички

тия хора. Ничии стегнати духовни мишци не бдѣха по-ревниво надъ тѣхната сѣдба.

Съсредоточенъ, любящъ и строгъ, Иванъ Рилски се срастна съ душата на българския народъ и стана неговъ Ангелъ-пазитель.

И ето: когато стѣпвахъ на скалата, гдето той е размишлявалъ, азъ самъ почувствахъ тлѣщия огънь на неговото сърце, топящъ сърдцето на моя народъ презъ неговата хилядогодишна история — при тежки изпитания и никога не чезнящи надежди.

И ми се стори, че и азъ самъ още повече обикнахъ страданията и надеждитѣ на моя народъ и още по-ясно почувствувахъ неговата Велика Мисия.

БЛУЖДАЕНЕ ВЪ ПОДНОЖИЕТО НА РИЛА

Това стана нѣкъде далече изъ равнинитѣ, въ подножието на Рила. То нѣма нищо общо съ мъглитѣ на Рила, нито съ нейнитѣ облаци, нито съ палаткитѣ около второто езеро, нито съ беседитѣ на Учителя.

Той бѣше великолепенъ, добре поставенъ висшъ чиновникъ, строенъ, красивъ, уменъ и добъръ. Обичаха го и подчинени и началници.

Бѣше жененъ за жена, която обичаше отъ сърдце и която го боготворѣше. Родиха му се две здрави, хубави деца и всичко вървѣше като че подъ закрилата на безоблачно небе. Той гледаше съ усмивка на живота и му се радваше като дете на което се е паднала голѣма, червена ябълка.

Но къмъ края на службата, когато бѣше достигналъ до най-високия възможенъ постъ, всичко се обърна съ главата надолу.

Дветѣ деца заболѣха едно следъ друго отъ тежки детски болести и едва не загинаха. Останаха за дълго болнави и хилави.

Непреминало още напрежението по тѣхното боледуване, не изчезналъ още отокътъ на клепацитѣ отъ дългитѣ безсънни нощи надъ леглата имъ, заболя и майка имъ — добрата и любима съпруга.

Болезтъта бѣше тежка и продължителна. Чертитѣ на лицето се одължиха и придобиха печаленъ, умоляващъ погледъ, алабастрно бѣлата нѣкога кожа стана жълто — пепелява, хубавичкото, закржлено тѣло олекна и едва се крепѣше.

Бѣше се повдигнала отъ леглото, когато една дребна грѣшка въ диетата всичко развали: яви се кръвоизлияние отъ червата съ най-сериозни последствия.

Не бѣха още тѣ преминали, когато на гръдната стена се яви слаба болезненостъ, нѣщо неопредѣлено, като натискъ на невидимъ прѣстъ. После се яви на сжщото мѣсто подутостъ, неясно оформена, която се насочваше къмъ дълбочинитѣ на гърдитѣ, между сърдцето и гръдната костъ. Яви се треска и започна да я задушва. Трѣбваше да се прави тежка операция, да ѝ режатъ нѣколко ребра. Извадиха се нѣколко чашки гной.

Настѣпилото следъ операцията облекчение бѣше последвано отъ влошаване: яви се бронхопневмония, която едва не я сложи въ гроба.

Но и това мина. Температурата спадна и човѣкъ можеше да мисли, че всичко отива на добре. Така мислѣше и той, догребващъ и последнитѣ си

икономии. Щѣше да може и той да си отспи. Клепачитѣ, натежали отъ неотстъпно бдение надъ леглото, жадуваха за здравъ сънь.

Една нощъ и това стана; никой не го викаше, нѣмаше нужда отъ него. Можеше спокойно да спи колкото иска. Когато сутринята се събуди самъ отъ проникналитѣ въ стаята слънчеви лъчи и я повика по име, той не чу никакъвъ отговоръ. Когато повтори, гласътъ му отекна зловещо о стени-тѣ на стаята. Тя бѣше мъртва. Изостреното ѝ лице се усмихваше задъ десеткитѣ въпросителни, които се изписваха върху него.

Нѣколко месеци следъ смъртта на съпругата последва нечаквано уволнение отъ служба.

Блестящиятъ нѣкога чиновникъ се видя изведнѣжъ изоставенъ самъ на себе си вдовець, пенсионеръ, съ две невръстни деца, които разчитаха само на него.

Изражението на неговото лице се измѣни. Той стана сериозенъ и замисленъ. Усмивката изчезна отъ устнитѣ му и косата побѣля.

Предъ него се проточиха сиви дни и още по-дълги безсънни нощи.

Времето, което нѣкога летѣше край него съ крилетѣ на лѣстовичка, му стана най-страшниятъ врагъ: часоветѣ се напълниха съ безразличие, сивота, върху които се движеха споменитѣ и нерадостнитѣ изгледи на нищо не обещаващо бъдеше.

Опита се да се намѣси въ обществения животъ: далъ Господъ сили, умъ, опитность и идеализъмъ. Но скоро се отказа: бѣше прекалено чистъ за него. Той болезнено почувствува, какъ задъ него стояха кръстосани грубитѣ интереси на ожесточени единъ срещу другъ безскруполни хитреци: риби,

които се гълтатъ една друга. И съ своя идеализъмъ той се видя самъ ласканъ предъ очи, осмиванъ задъ гърба: Донъ Кихотъ, върху който хвърлятъ камъни освобождаванитѣ отъ него затворници.

Опита да залови търговия. Една изплатена застраховка му даде на ржка пари, трѣбваше да се работи нѣщо. Но, както обикновенно става съ случайни търговци, предприятието фалира, съдружникътъ му го изигра, на пенсията му биде наложенъ за вѣчни времена запоръ.

Отъ всичко хубаво минало останаха като несъмнена истина дветѣ му деца: едно хубаво и добро момиче и едно здраво и умно момче. Тѣ бѣха вече юноши, които го разбираха, уважаваха, обичаха и утѣшаваха.

Мисълта и грижитѣ за тѣхъ обаче го извадиха отъ мжтилка на споменитѣ и сложиха предъ него конкретни задачи за разрешаване: зестрата на дъщерята и университетското образование на сина.

И ето — той седѣше срещу мене, тоя хубавъ човѣкъ, съ безукорно минало, съ хубаво лице, набраздено отъ грижитѣ, съ свѣтли очи, пълни съ влага.

— Ето, виждате ли, и вие като мене не познавате достатъчно живота! Живѣете въ единъ свѣтъ, далечъ отъ действителността, безъ да сте се сблъскали съ самата нея. Така бѣхъ нѣкога и азъ: безгриженъ, самоувѣренъ, вѣрващъ въ доброто. Но когато започнахъ да го проучавамъ на собствения си грѣбъ, когато видѣхъ кои преуспѣватъ въ живота, кои се нареждатъ, кои печелятъ и кои оставатъ да теглятъ хомота, азъ си промѣнихъ мнението. За да успѣвашъ, трѣбва да бждешъ хитъръ, ловѣкъ, жестокъ. Трѣбва да знаешъ кому да на-

правишъ поклонъ до земята и кого да смачкашъ като червей. При това — знаете ли какво значи да имашъ поколѣние, за което си длъженъ да мислишъ? Точно вчера бѣше при мене хубаво, интеллигентно момиче. Годиха го за мъжъ, когото то не обича. Плаче съ сълзи: „другъ бихъ взела азъ, ако да бихъ имала поне малко зестра задъ гърба си!“ Не, моля ви се, не ми говорете за идеали, за възвишени служби на човѣчеството! Достатъчно си блъскамъ и до сега главата съ моята наивност! Както и вие, съ извинение ще има да блъскате Вашата.

Той се опитваше да ми се усмихне наставнически: Азъ не му възразихъ. Азъ не знаехъ какво мога да му кажа — по-умно отъ това, което той самъ бѣше казалъ. Просто ме се стори, че той повтори дума по дума това, което казва въ хиляди вариации, оня мравунякъ отъ милиони хора далече тамъ долу изъ низинитѣ и равнинитѣ въ подножието на Рила. Не бѣше ли това една отъ редакциитѣ на неговата, твоята и моята орисия — когато не сма чували чуднитѣ шепоти на Рила!

Или по ясно казано: какво е нашиятъ животъ безъ Небесната свѣтлина на Духовното Просвѣтление, което при всички обстоятелства, пълни душата съ непоколебима вѣра въ Ржководящата Дѣсница, изпълня съ Любовь суровия ежедневенъ дългъ на Живота и на всички страдания отговаря съ благодарностъ?

ОКОЛО ЗАПАЛЕНИЯ ФАКЕЛЪ

И това не бѣше се случило въ Рила, а нѣкъде далече отъ нея.

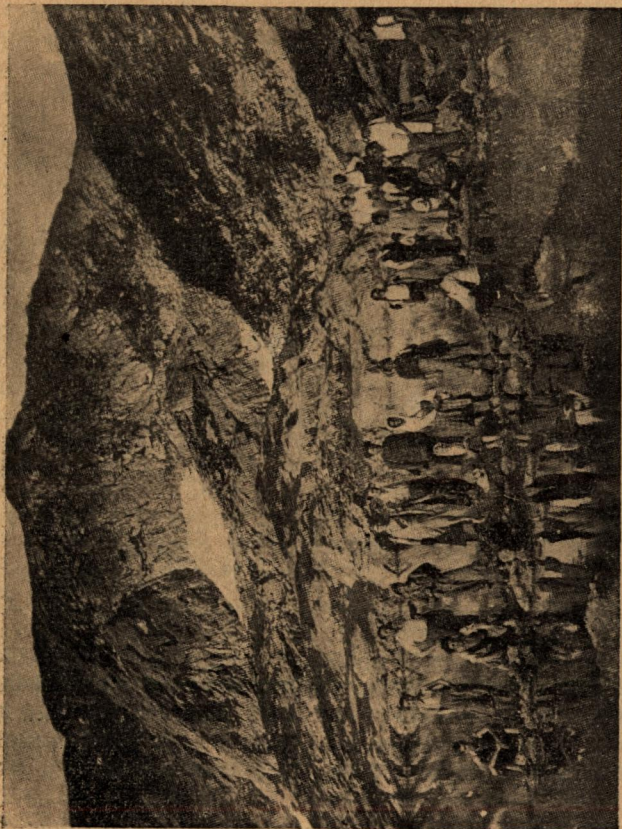
Лѣтото бавно си отиваше и надъ земята виснѣше хладниятъ призракъ на бавно настѣпваща, спокойна есенъ.

Бѣхъ отишелъ по работа въ града, гдето работѣше като околийски лѣкаръ мой близъкъ приятель. Нѣколко лѣта ние прекарвахме заедно съ него при Езерата. Едно лѣто строихме рамо до рамо пжтекиѣ по поточетата на Рила — истински мостове отъ огромни блокове, подъ които водата клоkochи като жива. Второ лѣто носихме голѣми плочи за покриване на кухнята. Трето лѣто, когато нѣмахъ собствена палатка, и се гушихъ върху единъ сламеникъ въ неговата, строихме по негова инициатива банята надъ езерото. Изпеченъ, дѣлови младъ човѣкъ, остроуменъ и сжщевременно, споредъ думитѣ на приятели, духовенъ въ най-добрия смисълъ на думата.

Когато казахъ зарадъ кого съмъ дошелъ въ града, отвърнаха ми, че го нѣма тамъ — билъ по обиколка изъ околията. Никой не можеше да ми каже кога ще се върне.

Доста огорченъ отъ това, азъ се отбихъ въ градското казино, гдето имахъ възможность да чужа какво говори народътъ за него. Заедно съ мене на терасата предъ казиното, си пиеше кафето симпатиченъ младъ мжжъ, адвокатъ, старъ познатъ отъ моитѣ студентски години.

— Д-ръ Х. Ц. ли? Да, за него би могло много да се каже! Наистина, азъ не бихъ могълъ да си пред-

Край едно отъ седемтъ Рилски езера

ставя другъ човѣкъ, у когото така добре да се съчетава идейното и практичното.

Азъ не познавамъ другъ човѣкъ, гдето така добре да се примирява здравата, естествена любовъ къмъ народа, простия селски народъ, съ една необикновена интелигентностъ. Никой не вижда така добре тѣхната простотия и грубостъ и никой не ги обича както него. Цѣлата му мисль е заета съ това какъ да имъ помогне.

И затова не жали нито време, нито трудъ.

Азъ съмъ мѣстенъ жителъ и мога да кажа, че резултатитѣ не закѣсняватъ.

Нѣколко селски амбулатории съ добре настанени, задоволени, привързани къмъ работата си участъкови лѣкари бѣха първото му постижение.

На многобройнитѣ учителски конференции, гдето той охотно участвуваше, той можа да събуди въ много учители — най-буднитѣ и най-отзивчивитѣ — живъ интересъ къмъ народното здраве.

Училищнитѣ стаи започнаха да ставатъ почисти и по-приветливи. Всички класни стаи се измазаха съ подово масло. Децата се приучиха да свалятъ обувката си предъ стаята и да обуватъ платнянки, да пазятъ въ стаята чистота, като че свещенодействуватъ. Децата сж винаги изкжпани, измити, съ орѣзани нокти, паразититѣ сж отдавна забравени.

Придадениятъ въ училището навикъ проникна постепенно въ бита на населението отъ околията. Започна просто предъ очитѣ ни да подрасва едно друго поколение, по-чисто и по-здрово.

Селата отъ нашата околия по-рано страдаха отъ безводие. Само нѣколко замърсени кладенци снабдяваха съ вода хора и добитѣкъ. Нѣкога област-

ниятъ директоръ се опитваше да ги увещава да си прокаратъ модерни водопроводи. Устройваше събрания, говореше имъ. Но никакъвъ резултатъ. Самата тая дума имъ се струваше твърде купешка, далечна, невъзможна. Звучеше на нашитѣ селяни като префинена демагогия и ги отблъскваше.

А нашиятъ докторъ говореше на събранията конкретно, пристѣпваше направо къмъ целта и и всѣки разбираше, че има право.

— Безъ вода какво бива? Ето! Добитъкътъ ни жадува, децата ни нѣма съ какво да омиятъ очитѣ си. А далъ Господъ вода — извира на полето и така си тече безъ полза, само на два километра отъ селото. Разлива се, прави блата и ни праща малария. А какво ви струва на васъ, мжжетѣ отъ цѣлото село, да се вдигнете и да прокопаете единъ каналъ отъ извора до село? Тръби ще се намѣрятъ и благодатъ Божия ще потече въ селото.

Наистина, стана мълчаливо чудо.

Единъ день тѣлпа отъ хора, съ тѣрнокопи и лопати, се раздвижиха къмъ извора. Околийскиятъ инженеръ прекъсна отпуската си само да бжде въ услуга на населението. Манесманови трѣби се стовариха отъ невидѣлица край селото. Нѣколко мѣсеца по-късно, буйна, чиста студена, вода бликна по всички краища на селото.

Азъ не чухъ нито веднѣжъ докторътъ да се похвали за тоя свой успѣхъ или да го изтъква като нѣкаква особена своя заслуга. Сѣкашъ нѣмаше и време да се замисля надъ успѣхитѣ си: никнѣха нови задачи.

Сега се е заелъ съ залѣсяването на свободната земя около селата, като че е агрономъ: на

народа ни трѣбва, казва, прохлада, естетика и разумно използване на възможната растителност.

Последва мълчание. Моятъ събеседникъ нѣщо съобразяваше. Помисли, погледна ме изпитателно, огледа се наоколо, допи си кафето.

— И все пакъ, има въ тоя човѣкъ нѣщо особено, което не мога да проумѣя: точно той, тоя нашъ славенъ съгражданинъ, бихъ казалъ гордостъта на нашия край, се е увлекълъ въ нѣкакво особено духовно или религиозно или не зная какво учение. Говори се, че е ученикъ на Всемирното Братство. Това е толкова странно, колкото и непонятно. Наистина, не носи никаква дълга коса, никакви значки и по тия въпроси нищо не говори. Даже нарочно избѣгва когато се заговори отъ други. Усмивва се, подсвирва и нищо не казва — приказвай си колкото искашъ. Нашитѣ съграждани не могатъ да го разбератъ. А да си кажа и азъ не мога: вестниците писаха толкова лоши работи;

Азъ клатѣхъ глава и цѣкахъ!

— Гледай ти! Значи той е ученикъ на Учителя на Всемирното Братство.

— Впрочемъ, това не му е голѣмъ недостаткъ. Защото положителнитѣ му качества далечъ превишаватъ и все пакъ остава единъ великолѣпенъ човѣкъ.

— — — — —

Настѣпваше бавно вечеръ надъ малкия провинциаленъ градецъ и въздухътъ меришеше на сладникъвъ уличенъ прахъ: надъ терасата предъ казиното се кръстосваха опашкитѣ отъ прахъ задъ надпропускащитѣ по околнитѣ пѣтища коли.

Азъ гледахъ съ удоволствие моя събеседникъ

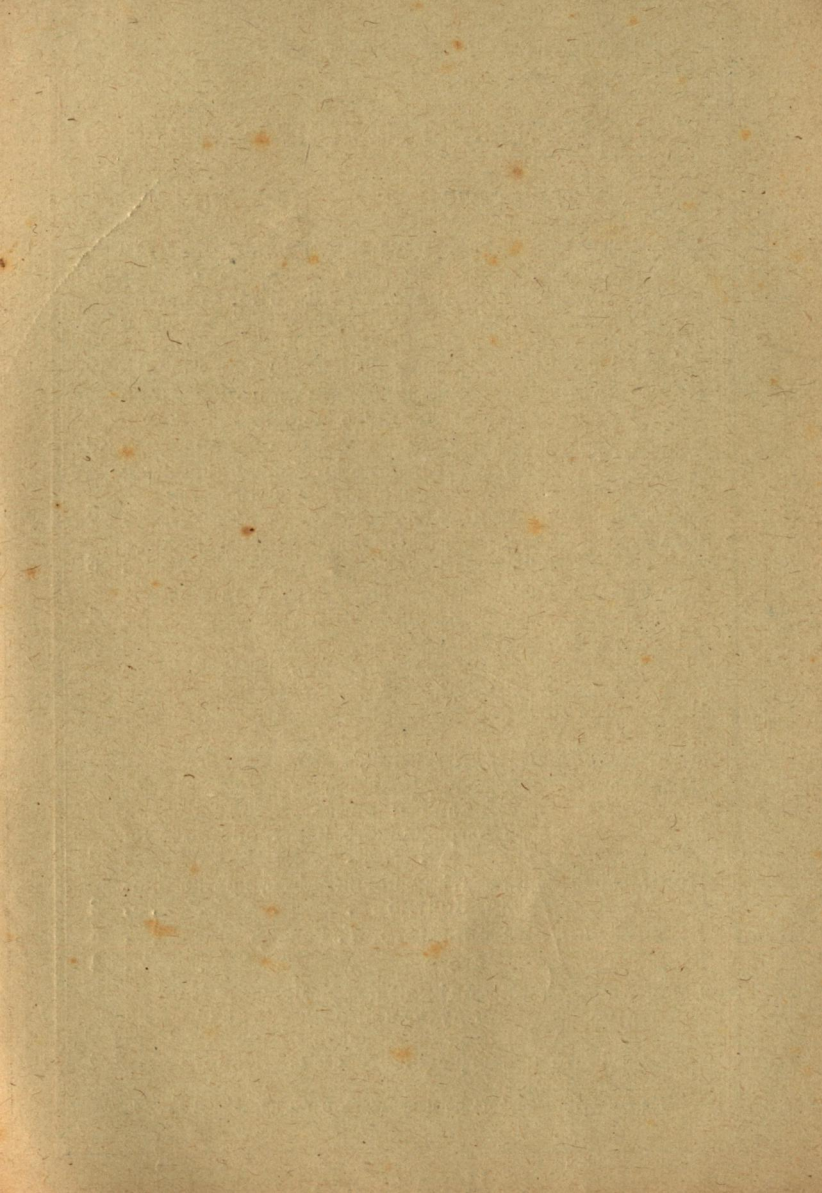
— хубавъ, младъ човѣкъ, съ отворено лице, хубава интелигентна физиономия и му се радвахъ.

Да, ето кжде е въпросътъ: какъ можеше човѣкъ, който вършеше толкова много заради народа, който проявяваше толкова ценни качества, да се интересува отъ учение, което обществената мълва бѣше обгърнала съ мистериозна мъгла!

Не зная дали можа той нѣщо да почувствува, когато погледътъ ми минаваше презъ него, отправенъ къмъ другъ свѣтъ, гдето Любовта наистина е Сила, Мъдростъта е свѣтлина върху Живота, а Истината — великъ Пътъ на Радость и безкористна Служба, гдето учението е вдъхновение и подвигъ.

И не зная дали можа да усети съ душата си думитѣ които му прошепнахъ:

Миръ и радость на всички васъ, мили мои братя.

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „БРАТСТВО“-- СЕВЛИЕВО

ДОСТАВЯ СЛЕДНИТЪ СВОИ ИЗДАНИЯ:

- Безсмъртна любов**, окултенъ романъ отъ Дукъ де Помаръ, стр. 328 30
- Проблемата на храненето**, Отъ Д-ръ М. Стоицевъ съ многобройни научни данни за състава и влиянието на различнитъ храни и наставления за правилното хранене и съчетание на хранитѣ 15
- Наука за дишането**, — дишането като ключъ на живота и двигателъ къмъ всестранны постижения, отъ Аледонъ 10
- Възпитанието на детето**,—отъ М. Хайндель. Астрологията и детето. Законъ за седемгодишнитъ периоди. Скритата причинность 6
- Човѣкъ и Богъ**, отъ Пламень, — общъ погледъ върху окултната наука 6
- Що е окултизъмъ**, — великата наука за великия животъ, отъ С. Калименовъ 4
- Шестото сѣтиво на човѣка**, наблюдения, изследвания и лична опитность, отъ проф. Шарль Рише. Въ всѣки човѣкъ сжществуватъ, въ латентно състояние, способности, които при своето развитие, ще го изправятъ предъ единъ новъ, скритъ до тогава за него свѣтъ. 20
- Отче нашъ**, отъ Авг. Циешковски Учението на Христа като пълна и съвършенна социална програма за изграждането и устройството на новия свѣтъ 20
- Нощъ**, предъ брѣговетъ на новия свѣтъ, кратка биография на Хр. Колумбъ 2
- Живитѣ сили на слънцето**, Г. Радевъ 5
- Вѣчната поема**, Айгого 4
- Безсмъртието на човѣка**, проф. Лоджъ,—Човѣкъ е безсмъртенъ духъ, който живѣе вѣчно, а не материя. Не отождествявайте вѣчното, безначалното и безграничното съ временното 20

Малки суми може да се изпращатъ и въ пощенски марки

Цена 6 лева

300